

Verslag van de Eurogroep en Ecofinraad van 15 en 16 juni 2017 te Luxemburg

Eurogroep

Implementatie van Europees resolutieraamwerk

De Eurogroep heeft een terugkoppeling gekregen van de SRB en het SSM over de resolutie van Banco Popular in lijn met het ingestelde resolutieraamwerk. De autoriteiten die hierbij betrokken waren hebben naar het oordeel van de Eurogroep, op basis van de terugkoppeling, op een voortvarende manier gehandeld en daarmee verzekerd dat de kerntaken van de bank niet verstoord werden en dat er geen kosten voor de belastingbetaler zijn gemaakt. De voorzitter van de Eurogroep heeft aan SRB, SSM en de Europese Commissie gevraagd om deze casus mee te nemen in de evaluaties die zijn voorzien voor het SSM en SRB.

Eurogroep werkprogramma

In de Eurogroep is het werkprogramma voor de tweede helft van 2017 besproken. Ieder half jaar wordt in het werkprogramma de agenda voor het komende half jaar vastgelegd. Er was hierover weinig discussie. In aanvulling op het werkprogramma is besloten om tijdens de volgende Eurogroep in juli het reflectiepaper over de toekomst van de EMU van de Commissie aan de agenda toe te voegen.

Thematische discussie - spending reviews

In de Eurogroep is een derde thematische bespreking gehouden over evaluaties van uitgaven (spending reviews). Bij de vorige bespreking in september 2016 zijn gedeelde principes afgesproken. Bij deze Eurogroep is het onderwerp opnieuw aan bod gekomen om de voortgang hierop te bespreken en de belangrijkste uitdagingen te identificeren.

De Eurogroep verwelkomde dat uitgavenevaluaties nu in veel lidstaten worden ingezet. Spending reviews blijken voor de lidstaten een goed instrument om inzicht te geven in de kwaliteit en omvang van de uitgaven. Er is nog wel ruimte om het instrument te verbeteren. Vooral in de *ownership* van de spending reviews en de implementatiefase van de uitkomsten valt nog veel winst te behalen. Om die reden is afgesproken dat deze werkstroom volgend jaar ook doorloopt middels een uitwisseling van *best practices*.

IMF artikel IV evaluatie van de eurozone

Het IMF was in de Eurogroep aanwezig om de bevindingen uit de artikel IV evaluatie te delen. Het IMF gaf aan dat de groei in de eurozone aantrekt en dat het herstel een brede basis heeft, onder andere gedreven door consumentenbestedingen. Er was erkenning voor de notie dat er nu een unieke kans is om de economieën weerbaarder te maken en om de potentiële groei te vergroten. Daarnaast gaf het IMF aan dat ook de architectuur van de eurozone zou moeten worden versterkt met het afmaken van de bankenunie met EDIS, het vervolmaken van de kapitaalmarktunie en het opzetten van een centrale begrotingscapaciteit. Ook zouden de begrotingsregels versterkt moeten worden.

Griekenland

Tijdens de Eurogroep is een akkoord bereikt over het Griekse steunprogramma. Daarbij zijn afspraken gemaakt over de beleidsmaatregelen, maatregelen t.b.v. de groei in Griekenland, de Griekse schuldhoudbaarheid, IMF deelname en de uitkering van een volgende leningdeel aan Griekenland.

De Eurogroep heeft allereerst de implementatie van de zogenoemde *prior actions* door Griekenland verwelkomd. Deze omvatten o.a. belangrijke hervormingen van de pensioenen en de inkomstenbelasting en maatregelen om de problematiek van niet-presterende leningen aan te pakken. Met de implementatie is invulling gegeven aan zowel de afspraken uit het aanvullende memorandum van overeenstemming van juni 2016 als aan de afspraken in het aanvullende beleidspakket waarover de Tweede Kamer in het verslag van de Eurogroep van 22 mei is geïnformeerd¹.

De Eurogroep heeft besproken dat voor de welvaart van Griekenland en de houdbaarheid van de overheidsfinanciën het verhogen van de economische groei onontbeerlijk is. In het ESM-programma wordt daar dan ook al veel aandacht aan besteed. De Eurogroep heeft erkend dat de absorptie van EU-fondsen om de economische groei te ondersteunen voortvarend verloopt en heeft de Griekse autoriteiten opgeroepen om zich in te blijven spannen om volledig gebruik te maken van de beschikbare Europese financiële middelen en technische assistentie. Daarnaast heeft de Eurogroep de instellingen en Griekenland opgeroepen om te bezien hoe, naast wat er in het programma allemaal al wordt gedaan, het investeringsklimaat verder verbeterd kan worden en hoe aanvullende financiële middelen, van onder andere internationale financiële instellingen, gemobiliseerd kunnen worden.

De Eurogroep heeft opnieuw gesproken over de schuldhoudbaarheid en heeft de toezeggingen over mogelijke schuldmaatregelen die daarover in de Eurogroep van 24 mei 2016 gedaan zijn bevestigd en geconcretiseerd. De schuldmaatregelen bestaan uit maatregelen voor de korte, middellange en lange termijn². De schuldmaatregelen voor de korte termijn worden reeds uitgevoerd en dragen bij aan het verlagen van de bruto financieringslasten voor Griekenland op de middellange en lange termijn.

Voor de periode na het programma zal Griekenland het in 2018 te behalen primaire begrotingsoverschot van 3,5% tot en met 2022 vasthouden. Daarna is de Griekse begroting net als die van andere EU lidstaten onderhevig aan de Europese begrotingsafspraken. Volgens de Europese Commissie betekent dit dat het gemiddelde primaire begrotingsoverschot in de periode 2023-2060 gelijk aan of hoger dan, maar dicht in de buurt van 2% zal zijn.

¹ Kamerstuk 21 501-07, nr. 1441

² De Tweede Kamer is daar in het verslag van de Eurogroep van 24 mei 2016 en in de geannoteerde agenda voor de Eurogroep van 5 december 2016 over geïnformeerd Kamerstuk 21 501-07 nr. 1370 en 21 501-07 nr. 1406

Om de bruto financieringlasten op de middellange termijn onder de 15% van het bruto binnenlands product (bbp) te houden en daarna niet verder te laten stijgen dan 20% bbp heeft de Eurogroep herbevestigd dat men bereid is aan het einde van het programma in 2018, op voorwaarde dat het programma volledig is geïmplementeerd en in lijn met de afspraken uit mei 2016, opnieuw een aantal schuldmaatregelen in te zetten. De te nemen maatregelen zullen aan het einde van het programma bepaald worden aan de hand van een dan op te stellen schuldhoudbaarheidsanalyse, die rekening zal houden met de hierboven genoemde initiatieven om de Griekse economische groei te stimuleren. De mogelijke maatregelen (zoals in mei 2016 overeengekomen) betreffen het niet door laten gaan van een rentestijging op het leningdeel van het tweede programma voor de terugkoop van schulden, het gebruik van de SMP-inkomsten van 2014 die op een afgeschermd rekening van het ESM staan, het herstellen van het doorgeven van de SMP/ANFA-inkomsten conform de afspraken uit het tweede leningenprogramma, balansmanagementoperaties binnen de huidige ESM-programmaenvelop en het herprofilen van EFSF-leningen binnen het maximale *Programme Authorised Amount* van het EFSF³.

Voor wat betreft de mogelijke herprofilering van EFSF-leningen heeft de Eurogroep aangegeven dat dit een looptijdverlenging en uitstel van aflossingen en rentebetalingen van tussen de 0 en 15 jaar in kan houden. Omdat de vooruitzichten onzeker zijn, zal de mate van EFSF herprofilering aangepast kunnen worden aan de werkelijke ontwikkeling van de economische groei aan de hand van een overeen te komen groeimechanisme. De Eurogroep heeft de *Eurogroup Working Group* gemandateerd om een mechanisme hiervoor in 2018 verder uit te werken. Daarnaast heeft de Eurogroep het voornemen uit mei 2016 herhaald dat voor de lange termijn een mechanisme geactiveerd kan worden dat de schuldhoudbaarheid kan bewerkstelligen als een slechter dan voorzien scenario zich zal voordoen. Het kan hierbij gaan om verdere herprofilering van de EFSF-leningen en uitstel van rentebetalingen.

Het IMF heeft de nadere specificatie van de mogelijke schuldmaatregelen door de Eurogroep verwelkomd en heeft bevestigd dat deze maatregelen een belangrijke bijdrage leveren aan de houdbaarheid van de Griekse schuld. Op basis van het *staff level agreement* over de beleidsconditionaliteit heeft het management van het IMF aangegeven dat zij op korte termijn het door Griekenland aangevraagde *Standby Arrangement* van 14 maanden met de daarbij behorende financiële middelen ter voorwaardelijke goedkeuring aan de IMF *Executive Board* voor zullen leggen. IMF-middelen komen daarbij beschikbaar zodra de staf van het fonds van mening is dat de schuldmaatregelen die aan het einde van het programma mogelijk ingevoerd worden voldoende zijn om de schuldhoudbaarheid volgens het IMF zeker te stellen.

Het ESM heeft een voorstel gedaan voor een volgend leningdeel van 8,5 miljard euro, waarvan 6,9 miljard euro bedoeld is voor het afbetalen van bestaande leningen en 1,6 miljard euro voor het terugdringen van betalingsachterstanden van de overheid. Ook kan mogelijk reeds een start

³ Het *Programme Authorised Amount* van 241 miljard euro is de huidige maximale schulduitgifte die het EFSF in zijn *Guaranteed Debt Issuance Programme* kan doen. Deze *Programme Authorised Amount* ligt ten grondslag aan het in de begroting van het ministerie van Financiën opgenomen garantieplafond voor het EFSF; zie kamerstuk 34 725 IX, nr.1.

worden gemaakt met het opbouwen van de kasbuffers, met het oog op het herstellen van markttoegang. Net als in 2016 zullen de middelen voor het terugdringen van betalingsachterstanden in het voorstel van het ESM opgedeeld worden in twee delen. Uitbetaling van het tweede deel zal pas plaatsvinden als blijkt dat de eerste uitkering in voldoende mate gebruikt is voor het terugdringen van de betalingsachterstanden.

Met het oog op het einde van het programma in het midden van 2018 heeft de Eurogroep aangegeven zich in te zullen spannen om Griekenland te ondersteunen bij de terugkeer naar de financiële markten. Onderdeel daarvan is dat toekomstige leningdelen niet alleen verstrekt worden voor het afbetalen van bestaande leningen en het terugdringen van betalingsachterstanden maar ook om de kasbuffers op te bouwen, zoals aan het begin van het programma reeds was voorzien. Dit kan helpen om het vertrouwen van beleggers in de financiële situatie van de Griekse staat te vergroten.

Zodra het definitieve aanvullende memorandum van overeenstemming, de definitieve voortgangsrapportage en het definitieve voorstel voor de hoogte en vormgeving van het volgende leningdeel beschikbaar zijn zal de Tweede Kamer voorafgaand aan de besluitvorming in de Raad van gouverneurs en Raad van bewind van het ESM conform het informatieprotocol ESM/EFSF-besluiten⁴ geïnformeerd worden.

Overige

De voorzitter van de Eurogroep heeft gepleit om documenten ter voorbereiding op thematische discussies in het vervolg voorafgaand aan de Eurogroep openbaar te maken. Hiervoor was brede steun; de documenten zullen in het vervolg voor de Eurogroep, en na bespreking in de EWG worden gepubliceerd. Dit is in de regel voorafgaande aan het AO in de Tweede Kamer ter voorbereiding op de Eurogroep. Hiermee is ook voldaan aan de motie⁵ van het lid Omtzigt.

De bestaande voorwaarden blijven gehandhaafd. Dit houdt in dat de auteur van het stuk beargumenteerd bezwaar kan maken tegen publicatie en dat een document geen vertrouwelijke of marktgevoelige informatie bevat. De afspraken over programmadocumenten blijven ongewijzigd, deze worden openbaar gemaakt voorafgaande aan de formele besluitvorming in het ESM.

Ruim een jaar geleden zijn er forse stappen gezet voor meer transparantie in de Eurogroep. Destijds is besloten om de geannoteerde agenda openbaar te maken, de samenvattende brieven achteraf te publiceren en documenten na afloop van de Eurogroep openbaar te maken. Met het openbaar maken van documenten ter voorbereiding op thematische discussies voorafgaand aan de Eurogroep is opnieuw een goede stap gezet voor meer transparantie van de Eurogroep.

De Eurogroep is daarnaast geïnformeerd over het verzoek van zowel Cyprus als Portugal voor vervroegde aflossing van de IMF-lening. De lidstaten wordt de komende tijd formeel gevraagd toestemming te verlenen om de IMF-lening vervroegd af te lossen terwijl de uitstaande EFSF/EFSM

⁴ Kamerstuk 21 501-07, nr. 1217

⁵ Kamerstuk 21 501-07 nr. 1432

leningen voor Portugal en de uitstaande ESM leningen voor Cyprus niet vervroegd worden afgelost. Besluitvorming in de relevante gremia van deze instellingen vindt de komende tijd plaats.

Ecofinraad

Btw op e-publicaties

Tijdens de Ecofin heeft een korte discussie plaatsgevonden over het voorstel dat lidstaten de mogelijkheid biedt om een verlaagd btw-tarief op boeken, kranten en tijdschriften te hanteren. Tijdens de discussie heeft enkel Tsjechië het woord genomen en aangegeven dat zij op dit moment het voorstel nog niet kunnen steunen. De noodzakelijke unanimiteit kon dus niet worden bereikt.

Met dit voorstel wordt een gelijke btw-behandeling van elektronische en fysieke publicaties mogelijk gemaakt door de toepassing van het verlaagde btw-tarief toe te staan voor bepaalde elektronische diensten, zijnde: de levering, ook bij uitlening door bibliotheken, van boeken, kranten en tijdschriften, voor zover niet uitsluitend of hoofdzakelijk reclamemateriaal en voor zover niet uitsluitend of hoofdzakelijk bestaande uit muziek of video.

Nederland is voorstander van het uitgangspunt om lidstaten meer vrijheid te bieden bij het vaststellen van de btw-tarieven. Nederland is ook voorstander van een gelijke behandeling tussen elektronische publicaties enerzijds en fysieke publicaties anderzijds.

Btw-verleggingsregeling

Tijdens de Ecofin heeft een korte discussie plaatsgevonden over het voorstel voor een tijdelijke toepassing van een algemene verleggingsregeling voor leveringen van goederen en diensten boven een bepaalde drempel. Frankrijk en Slovenië hebben aangegeven principiële problemen te hebben met dit voorstel. Daardoor kon ook hier de noodzakelijke unanimiteit niet worden bereikt. Een aantal lidstaten, waaronder Nederland, heeft daarop krachtig aangedrongen op het bereiken van een compromis op zowel dit dossier als het dossier van e-publicaties.

In het kader van de strijd tegen BTW-carrouselfraude wordt het voor lidstaten die aan bepaalde voorwaarden voldoen mogelijk tijdelijk de verschuldigde btw op binnenlandse leveringen en diensten tussen ondernemers te verleggen naar de afnemer van die prestatie.

Dit voorstel maakt het voor lidstaten die aan bepaalde voorwaarden voldoen mogelijk om tijdelijk een algemene verlegging van verschuldigde btw op binnenlandse leveringen en diensten tussen ondernemers (met een factuurbedrag boven de 10.000) naar de afnemer van die prestatie toe te passen. Bij de toepassing van deze algemene verleggingsregeling zal, bij B2B (Business to Business) leveringen en diensten, geen sprake meer zijn van een gefractioneerde betaling waarbij de lidstaten de btw stapsgewijs innen. De btw-afdracht en inning vindt dan in zijn geheel plaats door de laatste schakel in de keten die levert aan de (particuliere) eindconsument. Door deze verlegging naar de laatste schakel wordt btw-carrouselfraude in de tussenliggende schakels voorkomen. Op dit moment is het al mogelijk de verleggingsregeling toe te passen in bepaalde fraudegevoelige sectoren. Met dit voorstel wordt deze verleggingsregeling uitgebreid naar alle binnenlandse leveringen van goederen en diensten met een factuurbedrag boven de 10.000 euro. Het gaat hier om een tijdelijke maatregel tot 30 juni 2022.

Nederland steunt het voorstel om lidstaten de mogelijkheid te bieden tijdelijk een algemene verleggingsregeling te hanteren. Het voorstel biedt lidstaten die zeer ernstige btw-carrouselfraude ondervinden en geen andere mogelijkheid hebben dit goed te beteugelen naar verwachting een effectieve maatregel. Tevens biedt deze tijdelijke regeling een goede mogelijkheid om in de praktijk te bezien of een algemene verlegging van btw een goede methode is om btw carrouselfraude te bestrijden en welk effect dit heeft op de btw afdracht en het toezicht daarop. Verder is van belang te weten in hoeverre een algemene binnenlandse verleggingsregeling leidt tot een verschuiving naar andersoortige vormen van btw fraude. Nederland is voorsnog zelf niet van plan in te zetten op deze vorm van fraudebestrijding en kan dit ook niet op basis van de nu beschreven voorwaarden, maar is geïnteresseerd in de effecten daarvan in lidstaten die de maatregel wel willen inzetten.

Risicoreductiemaatregelen

De Ecofin is tot een algemene oriëntatie gekomen op infaseringen in het kapitaaleisenraamwerk waar het Maltese voorzitterschap een versnelde procedure voor had opgestart. Het versnelde traject zorgt ervoor dat - in lijn met het Commissievoorstel - de impact hiervan tijdelijk kan worden opgevangen, waarbij vanaf 2018 wordt toegewerkt naar een volledige infasering van IFRS 9 in de bankensector. Daarnaast is de Raad ook tot een algemene oriëntatie gekomen op het voorstel over crediteurenhiërarchie. Over deze twee voorstellen zullen triloggen worden gestart met het Europees Parlement (EP) wanneer het EP daar klaar voor is.

Naast deze twee specifieke elementen stond er ook een voortgangsrapportage van het raadsvoorzitterschap geagendeerd over de bankenunie. Deze gaf geen aanleiding voor discussie.

Non-performing loans

De voorzitter gaf aan dat er ook bij de informele Ecofin van april in Valetta al een discussie over dit onderwerp heeft plaatsgevonden. Daarnaast stelde hij dat het doel was geweest om tot raadsconclusies te komen op basis van het werk van de technische werkgroep maar dat dit helaas niet is gelukt. Bij de volgende Ecofinraad zou het onderwerp daarom naar verwachting weer terugkomen op de agenda.

Anti-terrorisrefinanciering

De Raad heeft kort stilgestaan bij de implementatie van het actieplan van de Commissie om terrorismefinanciering tegen te gaan. Dit actieplan van februari 2016 in reactie op terroristische aanslagen in Europa stelt 20 acties voor op verschillende gebieden. Veel van de acties zijn afgerond of vergevorderd. Het voorzitterschap gaf aan te hopen dat er binnenkort overeenstemming is over de revisie van de witwasrichtlijn. De Raad blijft de voortgang van de implementatie van het actieplan monitoren.

Kapitaalmarktunie

Bij dit agendapunt lichtte de Commissie de op 7 juni verschenen mid-term review van het actieplan toe. Hierbij gaf de Commissie aan dat er al voortgang is gemaakt op verschillende onderdelen van het actieplan, inmiddels is tweederde van de acties voltooid. Er volgde geen discussie.

Europees semester 2017

De Raad heeft conceptaanbevelingen aan de lidstaten aangenomen over hun economisch beleid en begrotingsbeleid. Polen tekende bezwaar aan tegen de notie dat wijzigingen in hun juridisch systeem een serieuze zorg vormen voor de rechtszekerheid. Polen werd niet hierin niet gesteund door een meerderheid van de lidstaten. Deze aanbevelingen gaan nu via de Raad Algemene Zaken van 20 juni naar de Europese Raad van 22 en 23 juni voor bekrachtiging. Uiteindelijk worden de aanbevelingen weer door de Raad aangenomen.

Implementatie stabiliteits- en groeipact (SGP)

De Raad heeft ingestemd met het voorstel van de Commissie om de lopende buitensporigtekortprocedures voor Portugal en Kroatië te beëindigen. Ook heeft de Raad ingestemd met het voorstel voor het openen van een significanteafwijkingsprocedure voor Roemenië. In de Raadsaanbeveling wordt Roemenië opgeroepen om extra maatregelen te nemen en daarover uiterlijk 15 oktober te rapporten. Het is de eerste keer dat de significanteafwijkingsprocedure wordt geopend voor een lidstaat.